

Др Горан Васин

ванредни професор

Универзитет у Новом Саду

Филозофски факултет

Одсек за историју

goran.vasin@ff.uns.ac.rs

ШАБАЧКА ЕПАРХИЈА ПО ПОПИСУ ИЗ 1902. ГОДИНЕ

Апстракт: Шабачка епархија је представљала важну организациону целину Цркве у Краљевини Србији. По простору који је обухватала била је једна од највећих епархија. Такав статус задржала је и касније, по поновном успостављању Патријаршије 1920, касније и са називом Шабачко-ваљевска епархија, све до 2006. године. Од тада, епархија је подељена на две организационе целине – Шабачку и Ваљевску епархију. Попис свештенства, монаштва и броја верника из 1902, важан је извор не само за познавање Цркве, већ и ширег друштва, броја домаћинстава и породица на територији ове велике епархије. Будући да је од 1879. било неколико оваквих пописа, могу се пратити и демографске прилике у самој епархији.

Кључне речи: Краљевина Србија, Црква, Шабачка епархија, попис.

***

Значајно место у црквеној организацији Кнежевине Србије припадало је Шабачкој епархији.¹ Након стицања аутономије Српске митрополије у Кнежевини Конкордатом из 1831, формирана је нова црквена-епархијска

---

1 Укидањем Пећке патријаршије 1766. некада јединствена црква налазила се у више посебних целина и под различитим канонским јурисдикцијама. Карловачка митрополија и српска Црква у Црној Гори нису имале аутокефални статус, али се нису ни налазиле под директном влашћу Васељенске патријаршије. Епархије у Србији, Босни и Херцеговини, Старој Србији и Македонији налазиле су се под јурисдикцијом Васељенске патријаршије. Црква у Кнежевини (касније Краљевини) Србији постаје аутокефална тек 1879, са називом Српска православна црква у Кнежевини Србији. У архивским изворима (Државни архив Србије, Архив САНУ у Сремским Карловцима – преписка и службена акта везана

структура, која је одговарала потребама друштва у Милошевој Србији. Према Конкордату, српског митрополита су бирали домаћи архијереји, а потврђивао га је васељенски патријарх. Бирањем првојерарха српске цркве из редова домаћег свештенства заправо је онемогућено Васељенској патријаршији да се знатније меша у црквене послове Србије. Сам кнез Милош и каснији владари значајно су сужавали права Патријаршије у Кнежевини.

У години стицања црквене аутономије извршена је нова подела епархија. Од некадашње Ужичко-ваљевске епархије настале су Ужичка и Шабачка. Ужички епископ је постао Нићифор Максимовић, а шабачки Герасим Ђорђевић. До нових промена у црквеном погледу дошло је 1833. године, припајањем шест отргнутих нахија Кнежевини Србији. У састав Шабачке епархије тада су ушли Јадар и Рађевина. Васељенска патријаршија је овакво стање потврдила 1836. године.² Исте године извршен је први попис Шабачке епархије. Установљено је да на њеној територији има 148 свештеника и 34 цркве.³ Према попису из 1879. у епархији је било 111 свештеника и 74 цркве, рачунајући и пет капела, приде пет манастира: Боговађа, Троноша, Чокешина, Петковица и Радовашница, са укупно десет монаха. Интересантно је поменути да је по попису из 1836. постојало 16 манастира, док је активних било свега девет, са 18 монаха.⁴

Манастири Грабовац, Докмир, Пустиња и Ћелије у међувремену су постали парохијске цркве. Статус Ћелија и Пустиње више пута је мењан у периоду до 1945. године, као што је био случај и са опсегом и територијом саме Шабачке епархије (касније Шабачко-ваљевске епархије до 2006).

У периоду од 1831. до 1883. године, Шабачком епархијом су управљали следећи епископи: Герасим Ђорђевић (1831–1839), Максим Савић (1839–1842), Сава Николајевић (1844–1847), Мелентије (1847–1848), Јоаникије Нешковић (1849–1854), Михаило Јовановић (1854–1859), Гаврило Поповић (1860–1866), Мојсије Вересић (1868–1874) и Јероним Јовановић Бишинац

за Београдску митрополију) наилазимо на називе Српска митрополија, Београдска митрополија, Православна српска црква и Црква у Кнежевини/Краљевини Србији.

2 Р. Љушић, *Кнежевина Србија (1830–1839)*, Београд, 2004, 20–23, 444–450; А. Илић, *Петар Јовановић митрополит београдски, његов живот и рад 1833–1859*, Београд, 1933, 8–12; Ђ. Слијепчевић, *Историја Српске православне цркве*, књ. 2, Београд, 1991, 312–324, 328–333; М. Јовановић, *Православна српска црква у Књажевству Србији*, Београд, 1874, 1–12; Н. Радосављевић, *Шабачка епископија по попису из 1836*, Гласник Историјског архива у Ваљеву 34 (2000), *passim*; Г. Васин, *Цркве и манастири Шабачке епархије по попису из 1879. године*, *Museum* 15 (2014), 233–242.

3 Н. Радосављевић, *нав. дело*.

4 Исто. Видети и: Г. Васин, *Свештенство Шабачке епархије по попису из 1879. године*, Мешовита грађа 34 (2014), 139–153.

(1877–1883).⁵ До 1919. шабачки епископи су били и Самуило Пантелић (1884–1886), Димитрије Павловић (1898–1905) и Сергије Ђорђевић (1905–1919). Шабачки епископи Михаило Јовановић и Димитрије Павловић постали су са своје катедре митрополити Србије (1859, 1905), док је Димитрије Павловић 1920. године изабран и за првог патријарха обновљене Српске патријаршије.⁶

Шабачка епархија је на почетку 20. века, као важан сегмент живота Цркве у Краљевини Србији, заузимала велики географски простор. Она је обухватала градове Шабац, Ваљево, Лозницу, Уб, Обреновац и велики број вароши, варошица и села, који у црквено-организационом смислу чине једну од највећих епархија. Укупно 115 свештеника обухватило је по правилу службе чак 43.883 православна дома, 338.533 верника (чланова парохија). Укупно шест намесништава (протопрезвитерата), махом су сачињавале окружне проте (протојереји) и значајан број јереја (свештеника). Можемо јасно сагледати да су домови били у просеку са преко седам чланова. Посебно насељена места у долини Јадра, Рађевине, града Шапца и Мачве, значајно ће бити изложена страдању и погромима у нападима Аустро-Угарске 1914. и 1915, и немачким казним експедицијама 1941. године. На самој територији града Шапца са широм околином (протопрезвитерата) живело је чак 120.335 људи, док су друга намесништва обухватала мањи број верника: Ваљевско 71.353, Убско 38.539, Колубарско 25.688, Лозничко 59.648 и Азбуковичко 23.090. Епархији у том моменту није припадао велики број манастира, само Трноша, Чокешина, Радовашница и Боговађа. Каснији манастири Ћелије, Лелић (задужбина владике Николаја), Пустиања, Јовање, Докмир, углавном су служили као парохијске цркве. У самој епархији са краја 19. века, значајан број храмова био је у изградњи од 1880-их година, а велики део њих завршен је тек током периода између два светска рата. Шабачка епархија била је једна од највише страдалих током Великог рата.

Попис свештенства, монаштва и броја верника из 1902. године пронашли смо у Државном архиву Србије (ДАС), приликом истраживања за

5 Епископи Сава Николајевић и Гаврило Поповић били су пречански Срби, док је једини Шапчанин од епископа био Јероним Јовановић.

6 После обнове Патријаршије епархија мења назив у Шабачко-ваљевска, који ће се задржати све до 2006. и поделе ове области на две посебне епархије: Шабачку и Ваљевску. Види: А. М. Поповић, *Поменк Шабачко-ваљевске епархије, први део*, Београд, 1940, 23–46; М. Павловић, *Преглед историје Шабачко-ваљевске епархије*, Museum 8 (2007), 83–96; С. Вуковић, *Српски јерарси од деветог до двадесетог века*, Београд – Подгорица – Крагујевац, 1996, 127, 163–164, 218–219, 235–236, 305, 315, 328–330, 340, 431, 437, 443; Г. Васин, *Свештенство Шабачке епархије по попису из 1879. године*, 141.

монографију *Историја Шабачке епархије 1831–1946.* (у рукопису). Документ је похрањен у фонду Министарства просвете и црквених дела – Црквено одељење (МПс-Ц), под следећом сигнатуром – МПс-Ц, 1903, Ф I, Р 15. Попис представља важан извор не само за познавање Цркве, већ и ширег друштва, броја домаћинстава и породица на територији Шабачке епархије. С обзиром на то да је од 1879. било неколико оваквих пописа, могу се пратити и демографске прилике у самој епархији. Самим тим попис представља незаобилазан извор за проучавање историје Шабачке епархије. Због свега наведеног документ дајемо у целости, као значајан путоказ истраживачима.

Табела 1. Списак свештенства, парохија, домова хришћанских и душа у Шабачкој епархији за 1902. годину⁷

Име и презиме свештеника	Којој цркви припада	Колико има хришћанских породица	Назив парохије	Која варош или села сачињавају парохију	Колико домова		Колико душа
					понаособ	свега	
Милован Адамовић, протојереј округа подрињског (Протопрезвират округа подрињског)	Шабачкој	451	I Шабачка	Део Вароши Шапца	451	451	3164 (1558 мушких, 1596 женских)
Светозар Весовић, јереј	Шабачкој	389	II Шабачка	Део Вароши Шапца и Ливадари	389	389	3020 (1547 мушких, 1473 женских)
Петар Суботић, јереј	Шабачкој	438	III Шабачка	Део Вароши Шапца, Ливадари	438	438	2167 (1112 мушких, 1055 женских)

⁷ Државни архив Србије (=ДАС), Министарство просвете и црквених дела – Црквено одељење (=МПс-Ц), 1903, Ф I, Р 15.

Стеван Самарцић, јереј	Шабачкој	456	Капела Шабачка	Мајур Јевремовац Ливадари Део. Вар. Шапца	127 73 56 200	456	3285 (1626 мушких, 1659 жен- ских)
Чедомир Шљивић, јереј	Добрићска	358	Добрићској	Добрић Богосавац Метковић	139 142 77	358	2727
Сима Јовановић, јереј	Радоваш- ничка	604	Манастир Радоваш- ница	Бела Река Цуљковић Ђушић Десић Радоваш- ница Двориште	194 107 125 69 29 80	604	4253
Дамљан Вујковић, јереј	Горњо Врањској	438	Добрићској	Горња Врањска Варна Маови	175 138 125	438	3358
Чедомир Ћирић, јереј	Накучан- ска	349	Накучан- ској	Накучани Синошевић Бојић Волујац Слатина	91 102 65 61 30	349	3001
Јанко Дабић, јереј	Лојаничка	334	Накучан- ској	Лојаница Вукошић Заблаћ Матијевац	86 86 71 91	334	2667
Драгомир Гаври- ловић, јереј	Кривајској	553	Кривајска	Криваја Букор Метлић Румска	134 124 180 115	553	4379
Јосиф Црнојачки, јереј	Црниљев- ској	352	Црниљев- ској	Црниљево Галовић Градојевић Голо Чело Ђурковине	123 38 49 85 57	352	2581
Љубомир Ћирић, јереј	Каонској	250	Каонској	Белотић Мровска Каона Пејчиновић	100 70 42 38	250	1969

Милан Никитовић, јереј	Драгињска	320	Каонској	Драгиње Каменица Козарица	200 85 35	320	2339
Михаило Бабовић, јереј	Коцељев- ска	352	Коцељев- ској	Коцељева Суботица Бресница М. Бошњак Љутице	133 55 25 34 105	352	3155
Данило Јовановић, јереј	Свилеува	286	Свилеув- ској	Свилеува Брдарица	205 81	286	2687
Драгутин Лазаре- вић, јереј	Провска	339	Јаловичкој	Прово Звезд Дебрц Власаница Ново Село	207 70 51 57 14	339	3708
Јован Косановић, јереј	Јаловичкој	394	Јаловичкој	Јаловик Кнић Јазовник	229 87 78	394	3090
Димитрије Томић, јереј	Риђачкој	286	Маховљан- ској	Скупен Риђаке Вучевица Кујавица Церовац	130 42 13 38 63	286	2278
Милан Илић, јереј	Маховљан- ској	368	Маховљан- ској	Крнуле Бобовик Владимир- ци Меховине	170 38 86 74	368	2643
Лазар Јевремовић, Јереј	Мишарска	395	Охридској	Мишар Јеленча М. Врањска Г.Причино- вић Орашац Корман Жабари	80 33 85 59 44 34 60	395	3441
Михаило Милоје- вић, Јереј	Мрђено- вачка	289	Охридској	Мрђеновац Миокус Драгојевац Трбушница	71 44 81 56	289	2638

Миодраг Исаиловић, јереј	Капелан, Добрићска						
Стеван Карановић, јереј	Нераспоређен						
Ненад Вујковић, јереј	Капелан, Горњо Врањска						
Михаило Васић, протојереј, намесништво Мачванско	Причиновићска	577	Причиновићској	Причиновић Табановић Штитар	245 145 187	577	4737
Лука Марковић, јереј	Глушачка	372	Глушачкој	Метковић Део Глушци	190 182	372	2700
Михаило Ђуричић, јереј	Узвећска	313	Глушачкој	Узвеће Део Глушци	172 141	313	2313
Тома Лаушевић, јереј	Раванска	387	Засавичкој	Равње Засавица	187 200	387	2640
Коста Костић, јереј	Ноћајској	464	Ноћајској	Ноћај Салаш Ноћајски М Митровица	257 158 49	464	3590
Светислав Милинковић, јереј	Баново поље	425	Глоговачкој	Раденковић Баново поље Совљак	109 223 93	425	3362
Милош Веселиновић, јереј	Кленовачка	599	Глоговачкој	Клење Салаш Црнобарски	402 197	599	4918
Михаило Вучковић, протојереј	Црнобарска	512	Глоговачкој	Црна Бара Глоговац	361 151	512	3785
Бојица Иванковић, јереј	Бадовиначка	545	Бадовиначкој	Бадовинци	545	545	4575
Велимир Савић, јереј	Богатићка	400	Богатићкој	Део Богатића	400	400	3352
Јован Д Илић, јереј	Дубљанска	401	Богатићкој	Дубље	401	401	3222

Душан Милинковић, јереј	Белотићка	383	Белотићкој	Белотић Део Богатића	217 166	383	2745
Димитрије Павловић, јереј	Змињачка	388	Змињачкој	Змињак Рибари Скрађани	167 180 41	388	2573
Љубомир Милановић, јереј	Слепчевићка	350	Змињачкој	Слепчевић Дуваниште Петловача	146 82 122	350	2389
Милан Васић, јереј	Липолишка	558	Липолишкој	Липолист Петковица	375 183	558	3666
Ненад Станојевић, јереј							3808
Јаков Чупић, јереј	Прњаворска	502	Манастир Радовашница	Прњавор Чокешина	309 193	502	3247
Марко Митић, Капелан Милан Дукић, капелан	Дреновачка	521	Дреновачкој	Дреновац Шеварице	344 177	521	
Протопрезвитерат округа Ваљевског							
Радомир Јовановић, протојереј	I Ваљевска	396	Ваљевској	Део вароши Ваљева	396	396	2520
Михаило Вићентијевић, јереј	II Ваљевска	298	Ваљевској	Део Ваљева, Градац Деурић Попучке	232 27 37 8	298	1948
Милош Терзић, јереј	III Ваљевска (капела)	290	Ваљевској	Део Ваљева Кличевац В. Поље Рађево село Грабовица Јасеница Горић	68 22 10 60 82 37 11	307	1788

Стеван Поповић, јереј	Драчићска	302	Драчићској	Драчић Бачевци Бранило- вић Белић Заруба Ковачић Пријездић Равње	22 109 27 15 15 31 35 48	302	2525
Јанићије Славко- вић, јереј	Петничка	244	Петничкој	Петница Белошевац Клинци Жабари Бујачић Део Заруба	28 58 41 77 37 3	244	1613
Јевта Поповић, јереј	Ђелијска	426	Ђелијској	Лесковица Лелић Богатић Сушице Стрмна Гора Бобија	219 76 45 44 23 19	426	3638
Радомир Поповић, јереј	Рабрович- ка	552	Рабрович- кој	Попучке Дупљај Лукавац Дивци Кланица Лозница Табановић Клашнић	113 76 82 68 54 88 48 23	255	4315
Светозар Перовић, јереј	Бранко- винска	358	Бранко- винској	Бранко- вина Бабина лука	106 66 29 29	358	3935
Светозар Филипо- вић, јереј	Јовањска	187	Јовањској	Златарић Седлаци Пакље Сандаљ	96 44 23 24	187	1423

Василије Поповић, јереј	Грачаника	335	Грачанич- кој	Стубо Брезовице Тубравић Кунице Ситарнице Ровни	80 100 66 22 34 33	335	2719
Марко Бирчанин, јереј	Пустињска	346	Пу- стињској	Путино- вача Ребељ Савач Суводање Станина Река	72 64 41 89 80	346	3565
Сретен Тодоровић, јереј	Причевач- ка	300	При- чевћској	Причевић Тупанци Мајиновић Бајиновић Бобова	120 34 44 31 71	300	2562
Милорад Протић, јереј	Каменичка	452	Каменич- кој	Каменица Грачаница Осладић Туђин Део Дра- гијевице	157 87 119 50 39	452	3698
Спасоје Протић, јереј	Г. Буко- вичка	493	Г. Букови- ци	Беомуже- вић Гор Буко- вица Доња Буко- вица Оглађено- вац Стапар	72 204 67 120 30	493	3875
Иван Протић, јереј	Осечинска	374	Осечинској	Осечина Плужац Братачић Део Дра- гијевице	185 75 57 57	374	3063
Захарија Протић, јереј	Лопатањска	391	Осечинској	Лопатањ Остружањ Део Дра- гијевице	198 121 72	391	3307

Лазар Јанковић, јереј	Миличанска	271	Миличанској	Миличи- ница Црнијево Влашић	165 87 19	271	2322
Владимир Протић, јереј	Капелан Осечинска парохија						
Милош Марковић, јереј	I Обрено- вачка	550	Обрено- вачкој	Део Обре- новца Забреж	361 189	550	2253
Светозар Милошевић, јереј	II Обрено- вачка	362	Обрено- вачкој	Део Обре- новца Бело Поље Рвати Цигани	268 47 33 14	362	1631
Славко Михаило- вић, јереј	Скељанска	361	Звечанској	Скела Кутинска Ратари	205 102 54	361	2605
Видак Отовић, јереј	Звечанска	472	Звечанској	Звечка Уровци Засеок Цигана	236 124 112	472	2975
Јеремија Ђорђе- вић, јереј	Пироманска	357	Пироман	Пироман Бровић Трстеница Лончаник	131 74 99 53	357	2982
Срећко Синђелић, јереј	Дренска	439	Дренској	Дрен Ушће Вукиће- вица	166 102 99 72	439	3309
Василије Павић, јереј	Стублинска	349	Стублинс- кој	Стублине	349	349	2560
Милутин Богиће- вић, јереј	Грабовач- кој	310	Грабовац	Грабовац	310	310	3162
Божа Павић	Петњичкој	166	Петњичка	Петњица Жабари Белошевац Клинци Бујачић Део Заруба	13 53 41 32 24 3	166	1060

Димитрије Бла- гојевић, јереј	Таковска	428	Врелској	Таково Брезовица Бањани	190 169 69	428	3385
Коста Поповић, јереј	Врелска	509	Врелској	Врело Црвена Јабука Љубикић Милорци Лончаник Јошева	185 78 105 34 54 53	509	4150
Петар Стефановић, јереј	Вуконској	369	Вуконска	Вукона Кожуњ Суво Село Бељин Медаци	35 110 70 65 89	369	3020
Тома Поповић, јереј	Новачка	446	Новачкој	Новаци Зукве Тулаци Калиновац Батларе	106 39 150 55 96	446	3230
Милутин Жујовић, јереј	Памбуко- вичка	394	Памбуко- вичкој	Памбуко- вица Радуша Слатина Гола Глава Дужетић	130 43 37 102 82	394	3754
Радомир Глишић, јереј	Докмирска	379	Докмир- ској	Докмир Вршка Глава Тврдојевац Чучуге Трлић Звиздар	79 33 46 64 102 55	379	3242
Намесништво Колубарско							
Радоица В Попо- вић, јереј	Мионичка	455	Мионичкој	Мионица Санковић Радпвић Вртиглави Маневић Команице Талић	118 51 44 70 30 74 68	455	3505

Марко Димитријевић, јереј	Марковачка	418	Марковачкој	Горњи Мушић 91 Доњи Мушић 44 Стрмово 46 Ратковци 48 Маркова црква 21 Накомир 20 Придворица 41 Веселиновци 24 Стојшић 12 Вировци 71	418	3435
Љубомир Ранковић, јереј	Врачевићска	514	Ман Боговађа	Врачевић 140 Латковић 63 Д Лајковац 72 Пепељевац 83 Прњавор 46 Дучић 76 Тодорин До 34	514	3349
Илија Поповић, јереј	Цветановачка	489	Цветановачкој	Цветановци 123 Бабајић 87 Велишевци 81 Јајчић 74 Бошњакловић 38 Ракари 60 Грмикоже 26	489	2787
Михаило Михаиловић, јереј	Славковачка	400	Славковачкој	Славковица 189 Кадина лука 82 Палежница 36 Ба 93	400	2537

Милан Банковић, јереј	Рибничка	471	Рибничкој	Попадић Кључ Струганик Планиница Гуњаци Паштрић Буковци	89 96 46 70 28 57 85	471	3546
Милан Трипковић, јереј	Крчмарска	486	Крчмар- ској	Крчмар Осеченица Брежђе Г Лајковац Голубац Буковац Мратишић Део Пријез- дића	76 139 69 82 29 30 43 18	486	3754
Миливоје Вићен- тијевић, јереј	Паунска	442	Паунској	Пауне Ђурђевац Шушеска Мрчић Ребаје Рајковић	132 60 36 50 93 71	442	2775
Намесништво Лозничко	Округ По- дрински						
Ивко Поповић, протојереј	Лозничкој	448	Лозничка	Варош Лозница Клупци	365 85	448	2495
Јосиф Давидовић, јереј	Лешничкој	485	Лешничкој	Лешница Стража Ново Село	246 44 145	485	2705
Драгутин Јовано- вић, јереј	Трбушнич- ка	422	Лозничкој	Трбушница Воћњак Пасковац Зајача Тршић	179 47 56 50 90	422	3217
Филип Томић, јереј	Ковиљача	389	Лозничкој	Ковиљача Засеок Црногора Башчелуци Плоча	200 51 58 58 22	389	2093

Максим Видаковић, јереј	Недељич- кој	409	Недељич- кој	Коренита Слатина Г. Недељи- це Д. Недељи- це Брезјак	230 32 61 51 36	409	3125
Владимир Попо- вић, јереј	Руњанској	441	Преобра- жењској	Руњани Липница Шор Козјак Грнчари	127 74 87 88 65	441	3119
Радосав Поповић, јереј	Добрићкој	400	Иверској	Д. Добрић Г. Добрић Брадић	180 110 110	400	2857
Светозар Поповић, јереј	Јошевачкој	397	Иверској	Јошева Јадр. Леш- ница Каменица Милина Брњици	93 150 22 49 83	397	3032
Панта Туфегџић, јереј	Текериш- кој	442	Текеришка	Текериш Помијача Трбосиље Г. Сипуља Д. Сипуља Г. Бадања Југовићи	74 45 55 67 77 104 30	442	3983
Степан Глигорић, јереј	Јаребичкој	533	Јаребичка	Јаребице Д. Бадања Велико Село Рибарица Симино Брдо Филиповић	196 114 96 55 42 30	533	4158
Сава Поповић, јереј	Цикотској	408	Јаребичка	Цикоте Дворска Ступница Шурице	133 131 120 24	408	2366

Риста Радовано- вић, јереј	Коми- рићкој	353	Цветуљској	Комирић Завлака Цветуља Коњуша	158 107 54 34	353	3772
Јован Бошковић, јереј	Боринској	513	Боринској	Борина Радаљ Брасина М Зворник	215 157 124 14	513	3165
Љубомир Попо- вић, јереј	Белоцрк- ванској	474	Бела Црква	Бела Црква Белотић Врбић Толисавац Красава	77 100 85 102 110	474	4643
Миливоје Лауше- вић, јереј	Белоцрк- ванској	465	Бастав	Бастав Брезовице Ставе Мојковић Равнаја	83 164 58 107 53	465	4069
Сава Јовановић, јереј	Крупањска	425	Крупањ	Крупањ Бадњевац Томан Кржава Шљивова	136 94 34 75 86	425	3291
Милоје Плавшић, јереј	Добро- пољској	398	Брстица	Брстица Липеновић Костајник Церова Ликодра	62 42 98 107 85	398	3928
Васа Ђурегић, Протојереј	Д. Трешњи- чкој	456	Д. Трешњи- ца	Трешњица Планина Будишић Амајић Читлук Ројсаница Цулине Сакар	97 44 58 28 43 29 49 10	456	3630
Намесништво Азбуковичко	Округ По- дрински						
Крста М. Протић, јереј	Љубо- вијској	393	Љубо- вијској	Љубовија Лоњин Читлук Д Буковица	69 33 116 175	393	3675

Милован Протић, јереј	Азбуковичка	420	Азбуковичкој	Г. Буковица Леовић Дрлаче	278 70 72	420	3840
Тома Поповић, јереј	Царинска	557	Царинској	Царина Ѓуњаци Драгодол	270 185 102	557	5302
Љубомир Марковић, јереј	Селаначка	397	Селаначкој	Селанац Рујевац Узовница Црнча	75 97 85 140	397	3368
Антоније Обрадовић, јереј	Г. Тешњичка	404	Г. Трешњичкој	Стрмово Грчић Г. Кошље Д. Кошље Забрђе	138 88 57 77 44	404	3913
Драгољуб Поповић, јереј	Љубовиђанска	332	Љубовиђанској	Грачаница Д. Љубовиђа Постење Кучевци	89 150 74 19	332	2992

Председник духовног суда
Протојереј
Јован Марковић

28. фебруара 1903, У Шапцу, К. Бр. 854

РЕФЕРЕНЦЕ

Необјављени извори

Државни архив Србије (ДАС)

1. Министарство просвете и црквених дела – Црквено одељење (МПс-Ц)

Објављени извори

1. Г. Васин, *Свештенство Шабачке епархије по попису из 1879. године*, Мешовита грађа 34 (2014), 139–153.
2. Исти, *Цркве и манастири Шабачке епархије по попису из 1879. године*, Museum 15 (2014), 233–242.

Литература

1. С. Вуковић, *Српски јерарси од деветог до двадесетог века*, Београд – Подгорица – Крагујевац, 1996.
2. А. Илић, *Петар Јовановић митрополит београдски, његов живот и рад 1833–1859*, Београд, 1933.
3. М. Јовановић, *Православна српска црква у Књажевству Србији*, Београд, 1874.
4. Р. Љушић, *Кнежевина Србија (1830–1839)*, Београд, 2004.
5. М. Павловић, *Преглед историје Шабачко-ваљевске епархије*, *Museum* 8 (2007), 55–120.
6. А. М. Поповић, *Поменик Шабачко-ваљевске епархије, први део*, Београд, 1940.
7. Н. Радосављевић, *Шабачка епископија по попису из 1836*, *Гласник Историјског архива у Ваљеву* 34 (2000), 53–82.
8. Ђ. Слијепчевић, *Историја Српске православне цркве*, књ. 2, Београд, 1991.

THE EPARCHY OF ŠABAC ACCORDING TO THE CENSUS FROM 1902

Summary:

At the beginning of the 20th century, the Eparchy of Šabac was one of the most important dioceses of the Church in the Kingdom of Serbia, in terms of the number of believers and parishes. We notice that the number of priests was relatively small (115), in relation to the large number of believers and a large geographical area. The status of archpriest was held by a small number of priests, which is significantly different from today's practice. Also, for example, some of the priests (1879 census) were still in the same status. The census testifies to a significant increase in the number of inhabitants (believers). The number of new temples was great. The census is an indispensable source for studying the history of the Eparchy of Šabac.